

Bruselj, 19. februar 2019
(OR. en)

6573/1/19
REV 1

AG 6
INST 45
PE 49
DATAPROTECT 54
JAI 154
CYBER 48
FREMP 25
RELEX 147
JAIEX 17
HYBRID 5
CULT 31
EDUC 73

IZID POSVETOVANJA

Pošiljatelj: generalni sekretariat Sveta

Prejemnik: delegacije

Zadeva: Sklepi Sveta in držav članic o zagotavljanju svobodnih in poštenih evropskih volitev
– izid posvetovanj

V prilogi vam pošiljamo končno različico navedenih sklepov Sveta, ki jih je Svet sprejel 19. februarja 2019.

Sklepi Sveta in držav članic o zagotavljanju svobodnih in poštenih evropskih volitev

SVET IN DRŽAVE ČLANICEV OKVIRU SVOJIH PRISTOJNOSTI¹:

I. Vrednote Unije: zaščita naših demokracij v digitalni dobi

1. OB POUDARJANJU, da Unija temelji na vrednotah spoštovanja demokracije, pravne države in temeljnih pravic. Pogodbe izpostavljajo osrednjo vlogo državljanov v evropski demokraciji. Evropski državljani so neposredno zastopani na ravni EU in izvoljeni v Evropski parlament s svobodnim in tajnim glasovanjem;
2. OB OPOZARJANJU, kako pomembno je še okrepiti in izboljšati udeležbo državljanov v demokratičnem življenju EU, kot je navedeno v Sklepih Sveta o poročilu o državljanstvu EU iz leta 2017²;
3. OB POUDARJANJU, da svobodni, zanesljivi in pluralistični mediji podpirajo učinkovito in zdravo demokracijo, da pa obenem lahko odprt, varen in dostopen internet in spletne platforme spodbujajo participativno, pregledno in učinkovito demokracijo;
4. OB POUDARJANJU, da so lahko grožnje, ki pretijo našim volilnim procesom, v različnih pojavnih oblikah, med katerimi so lahko hibridne in kibernetске grožnje ter dezinformacije. Zato se je treba proti takim antagonističnim in prevratniškim grožnjam boriti s celostnim, poglobljenim pristopom in odločnim ukrepanjem;
5. OB POUDARJANJU, da so potrebni koherenten pristop k obravnavi kibernetске varnosti na ravni držav članic, na ravni EU in na globalni ravni³, večja odpornost volilnih procesov v EU in boljša pripravljenost udeležencev v demokratičnih razpravah, da bi se lahko zoperstavili kibernetским grožnjam, pri čemer je treba upoštevati, da je organizacijski in pravni okvir državnih volitev v izključni pristojnosti držav članic in da bo, kar zadeva volitve v Evropski parlament, za katere veljajo določbe akta o volitvah⁴, v skladu s členom 8 tega akta volilni postopek v vseh državah članicah izveden po nacionalnih predpisih;

¹ Zlasti ob upoštevanju načel iz člena 3(6) ter členov 4 in 5 PEU.

² Sprejeti na 3533. seji Sveta 11. maja 2017, dokument 9080/17.

³ Sklepi Sveta o Skupnem sporočilu Evropskemu parlamentu in Svetu: Odpornost, odvrčanje in obramba: okrepitev kibernetске varnosti za EU, dokument 14435/17.

⁴ Akt o volitvah poslancev Evropskega parlamenta s splošnimi neposrednimi volitvami (UL L 278, 8.10.1976, str. 5).

6. OB PRIZNAVAVANJU, da širjenje dezinformacij prinaša nove izzive, ki močno vplivajo na demokratični proces. Države članice ter institucije, agencije ali organi EU se morajo s temi izzivi spoprijeti usklajeno in po potrebi v sodelovanju z mednarodnimi partnerji;
7. OB OPOZARJANJU, da politične stranke na evropski ravni prispevajo k oblikovanju evropske politične zavesti in k izražanju politične volje državljanov Unije, kot je navedeno v Pogodbi o Evropski uniji in Listini o temeljnih pravicah;
8. OB POU DARJANJU, da sta pravica do združevanja na vseh ravneh, na primer na področju političnih in državljanskih zadev, in pravica do svobodnega izražanja, ki vključuje svobodo mnenja ter sprejemanja in širjenja vesti ali idej brez vmešavanja javnih organov in ne glede na državne meje, temeljni pravici vsakega državljana Unije;
9. OB OPOZARJANJU, kako pomembno je zagotoviti državljanom odprto javno sfero ter enake konkurenčne pogoje za politično kampanjo in volilni proces, v katere bodo lahko državljani zaupali;
10. OB POZDRAVLJANJU ukrepov in priporočil, ki jih je Komisija predstavila 12. septembra 2018 v svojem volilnem svežnju, ter ukrepov iz akcijskega načrta proti dezinformacijam (v nadaljnjem besedilu: akcijski načrt), da bi zagotovili svobodne in poštene evropske volitve;
11. OB POZDRAVLJANJU začasnega dogovora o zakonodajnem predlogu za obravnavo primerov, v katerih evropske politične stranke ali z njimi povezane fundacije izkoriščajo kršitve pravil o varstvu podatkov, da bi namerno vplivale ali poskusile vplivati na izid volitev v Evropski parlament, in ob upoštevanju dejstva, da je treba ta dogovor hitro sprejeti;

II. Oblikovanje evropskega odziva za zagotavljanje svobodnih in poštenih evropskih volitev – poziv k okrepitvi sinergij

12. OB POU DARJANJU, da sta vseevropsko sodelovanje in celovit pristop – z vidika zaupanja javnosti in pravnih postopkov – nujna pogoja za zagotavljanje varnosti in legitimnosti volitev v Evropski parlament leta 2019, da so se volilna obdobja izkazala za posebej strateška in občutljiva, ko gre za izogibanje običajnim zaščitnim ukrepom na spletu, ter da je treba vse grožnje, vključno s tistimi, ki jih predstavljajo kibernetiski napadi, dezinformacije ter druge uničevalne ali zlonamerne dejavnosti, upoštevati pri obvladovanju tveganja v okviru volitev;
13. OB POU DARJANJU, da so potrebni nujni ukrepi za zaščito Unije in držav članic ter njihovih organov in politik pred usmerjenimi dezinformacijskimi kampanjami, ki jih bo v obdobju pred volitvami v Evropski parlament leta 2019 verjetno vse več;
14. OB ZAVEDANJU, da je vire in pojavne oblike dezinformacij mogoče najti znotraj in zunaj Unije ter da so njihov vir različni državni in nedržavni akterji. V zvezi s tem bi morala biti prizadevanja usmerjena proti zlonamernim akterjem – zlasti ruskim virom, kot je navedeno v akcijskem načrtu –, ki vse pogosteje uporabljajo strategije dezinformiranja. Ukrepanje proti dezinformiranju bo temeljilo na analizah groženj in ocenah obveščevalnih podatkov;
15. OB POU DARJANJU, kako pomembno je ustanavljanje in podpiranje nacionalnih mrež za volilno sodelovanje, da bi se omogočilo hitro odkrivanje groženj za volitve v Evropski parlament ter hitra, učinkovita in varna izmenjava informacij – ob doslednem spoštovanju zahtev glede varstva podatkov – med organi, pristojnimi za volilne zadeve, in organi s sorodnih področij;
16. OB POZDRAVLJANJU pobude Komisije, da prizadevanja držav članic podpre z vzpostavitev evropske mreže za volilno sodelovanje, ki se je prvič sestala 21. januarja 2019, saj zagotavlja forum za izmenjavo informacij in praks med organi držav članic, zlasti v okviru priprav na volitve v Evropski parlament leta 2019;
17. POZIVAJO Komisijo, naj redno sklicuje srečanja evropske mreže za volilno sodelovanje, zlasti zato, da bi na celovit način preprečili dezinformacijske kampanje in druge vrste vmešavanja v prihajajoče volitve v Evropski parlament, da bi ustvarili sinergije ter da bi izmenjali strokovno znanje in izkušnje in dobre nacionalne prakse, med drugim tudi s skupnim ugotavljanjem groženj in pomanjkljivosti;

18. POZIVAJO Komisijo in visoko predstavnico, naj pravočasno uresničita namero za vzpostavitev sistema hitrega opozarjanja, kot je navedeno v akcijskem načrtu. V povezavi z volitvami v Evropski parlament v letu 2019 bo prek nacionalnih kontaktnih točk za sistem hitrega opozarjanja pospeševal izmenjavo relevantnih informacij med državami članicami. Te nacionalne kontaktne točke bi morale na ustrezni ravni tesno sodelovati z nacionalnimi volilnimi mrežami, kadar se dezinformacije nanašajo na volitve. Poleg tega bi bilo treba rezultat dela sistema hitrega opozarjanja deliti z evropsko mrežo za volilno sodelovanje;
19. POZIVAJO Komisijo, naj se v poročilu o volitvah v Evropski parlament leta 2019 na podlagi prispevkov, ki jih bodo zagotovile države članice in drugi ustrezni akterji, posebej posveti pripravljenosti in odpornosti na vmešavanje v volitve;
20. POZIVAJO Komisijo in države članice, naj še bolj okrepijo svojo strateško komunikacijo o evropskih vrednotah in politikah, da bi utrdili zaupanje evropskih državljanov v Unijo in njene institucije ter jih vključili v demokratični proces;

III. Krepitev odpornosti in kritičnega mišljenja državljanov

21. OB POUDARJANJU, da imajo profesionalni mediji glede na razdrobljen medijski prostor in grožnje nacionalni varnosti ključno vlogo pri zbiranju, preverjanju, oblikovanju in razširjanju informacij in so zato za javni diskurz nepogrešljivi. V tem okviru imajo žvižgači pomembno vlogo pri tem, da novinarjem in neodvisnim medijem pomagajo pri njihovem delu. Obenem je vloga neodvisnih javnih medijev pri varovanju demokracije, pluralnosti, socialne kohezije ter kulturne in jezikovne raznolikosti še naprej bistvenega pomena. Poleg tega številni zasebni medijski akterji oblikujejo vsebine, ki so prav tako v javnem interesu⁵.
22. OB POUDARJANJU, kako pomembno je visokokakovostna splošna izobrazba v Uniji ter zlasti digitalna in medijska pismenost. To lahko državljanom pomaga, da ovrednotijo tokove informacij na spletnih medijih, družbenih omrežjih in podobnih virih ter si oblikujejo lastno mnenje, zlasti v vlogi volivcev. V zvezi s tem je treba opozoriti na teden medijske pismenosti, ki bo od 18. do 22. marca 2019.

⁵ Sklepi Sveta o krepitvi evropskih vsebin v digitalnem gospodarstvu, dokument 14986/18.

23. POZIVAJO Komisijo in pristojne organe v državah članicah, naj okrepijo evropski medijski ekosistem, da bi zagotovili trajnostno produkcijo in prepoznavnost neodvisnega in profesionalnega novinarstva, s čimer bi okrepili vlogo državljanov, zaščitili demokracijo in se učinkovito borili proti širjenju dezinformacij⁶;
24. POZIVAJO Komisijo in države članice, naj spodbujajo in podpirajo medijsko in digitalno pismenost, da bi nadalje razvijali kritičen odnos državljanov do razširjanih ali izpostavljenih medijskih vsebin⁷. To bi lahko vključevalo smernice za državljane o odkrivanju in preprečevanju dezinformacij, usmerjene kampanje ozaveščanja o negativnih učinkih dezinformacij, podporo čezmejni izmenjavi najboljših praks med strokovnjaki za medijsko pismenost in razvijanje praktičnih orodij za spodbujanje medijske pismenosti v javnosti⁸;
25. POZIVAJO Komisijo in države članice, naj v sodelovanju z akterji iz zasebnega in javnega sektorja, vključno z mediji, spletnimi platformami in ponudniki informacijske tehnologije ter civilno družbo, spodbujajo dejavnosti ozaveščanja, s katerimi se ščiti integriteta volilnega procesa;
26. POZIVAJO Komisijo, visoko predstavnico in države članice, naj podprejo vse pristojne strukture za odkrivanje, analiziranje in razkrivanje dezinformacij, katerih tarča so volitve v Evropski parlament. Ob upoštevanju navedenega POZIVAJO Komisijo, naj v sodelovanju z organi držav članic in v skladu z akcijskim načrtom olajša vzpostavitev mreže multidisciplinarnih neodvisnih preverjevalcev dejstev in akademskih raziskovalcev, ki bi odkrivala in razkrivala dezinformacije na različnih družbenih omrežjih in v digitalnih medijih;

⁶ Sklepi Sveta o krepitvi evropskih vsebin v digitalnem gospodarstvu, dokument 14986/18.

⁷ Kot je med drugim določeno v priporočilu Sveta z dne 22. maja 2018 o ključnih kompetencah za vseživljenjsko učenje.

⁸ Sklepi Sveta o krepitvi evropskih vsebin v digitalnem gospodarstvu, dokument 14986/18. Sklepi Sveta z dne 30. maja 2016 o razvoju medijske pismenosti in kritičnega razmišljanja z izobraževanjem in usposabljanjem.

IV. Zaščita naših podatkov in sistemov: zagotavljanje uporabe splošne uredbe o varstvu podatkov in okrepitev kibernetске varnosti za evropske volitve

27. OB OPOZARJANJU na obveznost spoštovanja pravil EU o varstvu podatkov, tudi kadar se osebni podatki obdelujejo v volilnem kontekstu, in posebno pristojnost organov za varstvo podatkov za spremljanje in izvajanje teh pravil ter ob pozdravljanju smernic Evropskega odbora za varstvo podatkov in navodil, ki jih je pripravila Komisija, da bi vsem udeleženiim akterjem pomagali pri spoštovanju teh pravil;
28. OB ZAVEDANJU, da nacionalni organi, pristojni za volilne zadeve, vključno z nacionalnimi organi za varstvo podatkov, potrebujejo ustrezne vire, vključno s tehnično opremo in usposobljenim osebjem, za zagotovitev odpornosti proti kibernetским incidentom in napadom ter izvrševanje veljavne zakonodaje;
29. OB POUČENJANJU – z upoštevanjem začasnega dogovora iz odstavka 11 –, kako pomembno je, da nacionalni organi za varstvo podatkov v skladu s pravom Unije in nacionalnim pravom nemudoma in proaktivno obvestijo Organ za evropske politične stranke in evropske politične fundacije o svojih odločitvah, v katerih je ugotovljeno, da je fizična ali pravna oseba kršila veljavna pravila o varstvu osebnih podatkov, pri čemer iz takšne odločitve izhaja – ali pa obstajajo utemeljeni razlogi za domnevo –, da je kršitev povezana s političnimi dejavnostmi evropske politične stranke ali fundacije, katerih namen je vplivanje na volitve v Evropski parlament; omenjeni organ lahko namreč v zvezi s tem ukrepa le, če je obveščen o odločitvi pristojnega nacionalnega organa za varstvo podatkov, v kateri je ugotovljena taka kršitev;
30. POZIVAJO države članice, naj ocenijo kibernetске grožnje v volilnem kontekstu in predvidijo ustrezne ukrepe za odzivanje nanje ter sprejmejo ukrepe, potrebne za ohranitev integritete svojih volilnih sistemov in infrastrukture, kot je testiranje le-teh pred volitvami v Evropski parlament. V zvezi s tem bi lahko za simulacijsko vajo na ravni EU opravili ustrezen test. Države članice pri tem lahko upoštevajo priročnik o kibernetسکی varnosti volilne tehnologije, ki ga je oblikovala skupina za sodelovanje na področju varnosti omrežij in informacij, ustanovljena z Direktivo (EU) 2016/1148;

V. Spodbujanje večje spletne preglednosti, odgovornosti in integritete

31. OB PRIZNAVANJU, da je treba v skladu z veljavnimi pravili spodbujati in omogočati preglednost plačanih spletnih političnih oglasov in sporočil, tudi njihovega oglaševalskega namena, načinov, s katerimi nagovarjajo državljane, in njihovega financiranja;
32. OB POUDARJANJU potrebe po nadaljnjem sodelovanju s platformami družbenih medijev, da bi ocenili, ali so prostovoljni samoregulativni mehanizmi ustrezni in zadostni za zaščito temeljnih pravic državljanov in za učinkovito obravnavo izziva, ki ga predstavljajo dezinformacije na spletu;
33. POZIVA države članice in spletne platforme, naj okrepijo prizadevanja za spodbuditev preglednosti spletnih dejavnosti, povezanih z volitvami. Ob pozdravljanju napredka pri izvajanju kodeksa ravnanja POZIVAJO spletne platforme, naj zagotovijo potrebne vire za odgovorno, premišljeno in dosledno spremljanje spletnih dejavnosti, povezanih z volitvami, pri čemer naj med drugim zagotavljajo preglednost in odgovornost pri obdelavi podatkov in njihovi analizi v politične namene; identificirajo in odpravijo bote, ki se uporabljajo za manipuliranje informacij; odpravijo algoritemske pristranskosti, ki spodbujajo dezinformacije in izkrivljajo javno razpravo; odstranjujejo nezakonite spletne vsebine in zagotavljajo dostop do podatkov za namene raziskav, s katerimi se ugotavljajo s tem povezane šibke točke, hkrati pa zajamčijo medijsko svobodo in preprečijo, da bi bili zaradi političnih pomislekov odstranjeni politični oglasi, ob doslednem upoštevanju pravil o varstvu podatkov;
34. POZIVAJO Komisijo, naj v sodelovanju s Skupino evropskih regulatorjev za avdiovizualne medijske storitve (ERGA) in drugimi ustreznimi akterji še naprej sistematično spremlja izvajanje kodeksa ravnanja v zvezi z dezinformacijami ter redno seznanja Svet in države članice s svojimi ugotovitvami, predvsem v zvezi z volitvami v Evropski parlament leta 2019⁹;

⁹ Sklepi Sveta o krepitvi evropskih vsebin v digitalnem gospodarstvu, dokument 14986/18.

VI. Preprečevanje hibridnih groženj in krepitev zunanjega sodelovanja v zvezi z volilnimi zadevami

35. OB ZAVEDANJU, da je z javno komunikacijo in ozaveščanjem mogoče ublažiti negativne učinke dezinformacij, hibridnih groženj in zlonamernih kibernetских dejavnosti, kar ima lahko odvrčilen učinek na potencialne storilce;
36. OB PRIZNAVANJU, da je treba za strateško preprečevanje zlonamernih kibernetских dejavnosti, njihovo odvrčanje in odzivanje nanje – če bo to potrebno – celovito oblikovati ukrepe iz okvira za skupen diplomatski odziv EU na zlonamerne kibernetские dejavnosti;
37. OB PRIZNAVANJU potrebe po dialogu med ustreznimi mednarodnimi strokovnjaki in s tem po izmenjavi najboljših praks za zagotovitev odpornih volilnih sistemov;
38. POZIVAJO Komisijo in visoko predstavnico, naj – za dopolnitev obstoječih mehanizmov sodelovanja – preučita možnosti za nadaljnje sodelovanje z ustreznimi mednarodnimi akterji, kot sta skupina G7 in Nato, kjer je to primerno in ob doslednem spoštovanju institucionalnega okvira EU.
